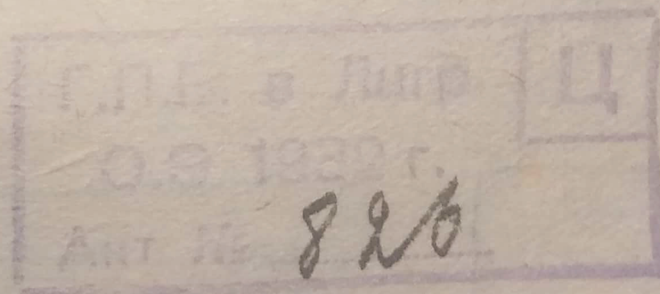
Κ. ΤΟΠΧΑΡΑ

Ι ΑΝΑΠΤΙΚΣΙ ΤΥ ΠΡΟΦΟΡΙΚΥ ΚΕ ΓΡΑΦΤΥ ΛΟΓΥ ΚΕ Ι ΔΙΟΡΘΟΣΙ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΔΙΟΝ

ΕΚΔΟΣΙ ΤΥ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙ"
ΡΟΣΤΟΒ-ΔΟΝ 1931.

Κ. ΤΟΠΧΑΡΑ

Ι ΑΝΑΠΤΙΚΣΙ ΤΥ ΠΡΟΦΟΡΙΚΥ ΚΕ ΓΡΑΦΤΥ ΛΟΓΥ ΚΕ Ι ΔΙΟΡΘΟΣΙ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΔΙΟΝ

ΕΚΔΟΣΙ ΤΥ „ΚΟΜΥΝΙΣΤΙ"
ΡΟΣΤΟΒ-ΔΟΝ 1931.

К. Топхара

Развитие устной и письменой речи
и исправление тетрадей.

Издане „Коммунистис“
Ростов-дон 1931 год.

Технический
редактор
Григориади ф.

сдана в набор 20 | X 31 г.
сдана в печать 24 | X 31 г.

Упол крайлит № 4341 Б 6.—125х176 Заказ № 581 Тираж 1500
Типография Греческого изд. „Коммунистис“

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πριν να μιλίςυμε για τις διάφορες μέθοδες τις ανάπτιξις το λόγο, ίνε ανάνκι να προτάξυμε μερικα λόγια για το σκοπο κε τι σιμασία τις εργαςίας αφτις. Το πεδι έρχετε στο σχολιο να διαπεδαγογιθι κε να μορφοθι.

Παράλιλα όμος με τι διαπεδαγόγισι κε μόρφοςὶ-το, για να γίνυν αφτες ι εργαςίες αποτελεζματικες, πρέπι το νέο περιβάλο κε ο πεδαγογος ιδιέτερα να επιρεάςυνε εβεργετικα κε σιςτιματικα στο νέο τρόφιμο τυ σχολιυ. Κε αφτο θα γίνι τότε όνο, όταν ο δάςκαλος κε ι μαθιτες θα κατορθόςυνε να επικιμονίςυνε πνεματικα αναμεταξί-τυς.

Ο μόνος όμος τρόπος, να επικινονίςυνε πνεματικα ίνε να μπορέςυνε να ςινενοιθύνε απεφτίας δηλ. να μιλίςυνε.

Το πεδι λιπο στι μικρι μαθιτικι κινότιτα πρέπι να μάθι κε να ςιστιματοπιίςι όλες τις γνόςες πυ πίρε κε ςίχρονα να αποχτίςι τι δεξιότιτα να τις διατιπόςι ξεκάθαρα, αβίαστα, λογικα, ακριβολογιμένα μ'ένα τρόπο ενδιαφερτικο κε με κάπιο γὺςτο. Κι αφτο θα γίνι, όταν τα πεδια αποχτίςυν τιν ικανότιτα να εκφράςυν τις ςκέψες-τυς, τις επιθιμίες-τυς στι φιλολογικι γλόςα, γιατι μονάχα αφτι μπορι να επαρκέςι στις ανάνκες-τυς ος γλόςα καλιεργιμένι κε πλυτιζμένι. Ο δάςκαλος λιπον επιμελιμένα πρέπι να εχτελέςι στιν καθιμερινὶ-το εργαςία τα ακόλυθα:

α. Αγόνας κατα το διαλεχτιζμο κε καλιέργια τις κινις φιλολογικις γλόςας. β). Καλιέργια τις φρασεολογικις ικανότιτας τον πεδιον να σχιματίςυνε ςοςτες πρότασες γ). Να πλυτίςι το λεχτικο τον πεδιόνε με νέες λέξες. δ.) Ναναπτίξι τιν ακρίβια το λόγο ε). Ο λόγος το μαθιτόν-τυ ν'άνε ςινεπις' να μιλίςυνε δηλ. με λογικι ςιρα ζ). Ι προφορά-τυς ν'άνε καλι κε να καλιεργίςι τιν ευφράδια τυ λόγυ. Οςον αφορα το γραφτο λόγο πρέπι να εξαςκίςι ο δάςκαλος τυς μαθιτές-το στι γραφτι έκθεςι

το γνομόν-τυς, κε κίνο πυ θα γράπςυν μπορι ν'άχι πραχτικι ςιμαςία (γράμα, έτιςι, προτόκολο κ.τ.ρ.), ίτε λογοτεχνικι (διίγιμα. πίιμα κ.τ.ρ.).

Μπορι να γράφετε απο ένα (ατομικι ςινγραφι), ίτε απο πολυς (κολεχτιβικι ςινγραφι).

Κακι κλερονομία όμος μας έμινε απτο πάλιο προςοδετικο ελινικο ςκολιο. Εκίνο απαςχολιότανε αποκλιςτικα με τιν απόχτιςι τις δεκςιότιτας τυ γραφτυ προφορικυ λόγυ τις νεκρις καθαρέβυςας. Κε ι εργαςία αφτι αποροφύςε το $1/3$ τις όλις ςκολικις δυλιας Απτιν πρότι τάκςι τυ διμοτικυ ος τιν τελεφτέα τάκςι τυ γιμναςίυ διο όρες απο τις έκςι ίτανε προοριζμένες για τι γλόςα!

Το νέο ςοβετικο ελινικο ςκολιο μετα τι μεταρίθμιςι έπεςε ςτο άλο άκρο: παραγνόριςε ολότελα τιν ανάνκι τι καλιέργιας τυ γραφτυ κε προφορικυ λόγυ. Κικλοφορύςε ανενόχλιτα το ςίθιμα: γράφε κε μίλιςε όπος μπορις. Ι γλόςα, ίδολο όπος θεορόντανε ςτιν καθαρεβυςιάνικι εποχι, παράμινε διςτιχος κε ςτι μεταριθμιςτικί-μας περίοδο πάλι ίδολο. Με τι διαφορα εκι πυ ίτανε άλοτε ι λατρία ανίδεον πιςτόν-τις, έγινε τόρα το περιφρόνιμα τον ανίδεον επίςις κατοφονιςτόν-τις.

Τιν οργανοτικι κινονικι κε εκπολιτιςτικι ςιμαςία τις γλόςας ύτε τότε, ύτε τόρα πολι ακόμα δεν τιν καταλάβανε.

Ι κςένι όμος μεθοδιςτες τις μιτρικις γλόςας προπολυ νιόςανε πος ίνε ανάνκι να γίνι ςιςτιματικι εργαςία για τιν ανάπτικςι τυ λόγυ το μαθιτον.

Ιδιέτερι ςοβαρι ςιμαςία πρέπι να δόςι ςτο ζίτιμα αφτο το ςοβετικο ςκολιο. Ο δάςκαλος πρέπι να διμιυργίςι τέτιυς όρυς μες τιν τάκςι-τυ, όςτε ι ομιλία το μαθιτόνε νάνε απαρέτιτο ςτιχίο τις οργάνοςίς-τυς, τις ανάπτικςίς-τυς κε τις κατοπινις δράςις-τυς.

Ι διίγιςι όμος τυ μαθιτι κε τυ δαςκάλυ, ι ςινομιλία, ι ςιμετοχι ςτις ςινάθριςες τις τάκςις κε τυ ςκολιυ, ι ςτίχι, ι απανκελίες, ι ςκινοθετικες κε τα δραματάκια, ι ομιλίες το μαθιτόνε δεν ίνε ι μόνι τρόπι τις ανάπτικςις τυ λόγυ..

ΜΕΡΟΣ Α'.

1. Ι ΕΠΙΔΡΑΣΙ ΤΙΣ ΠΟΝΤΙΚΙΣ ΣΤΙ ΣΠΥΔΙ ΤΙΣ ΔΙΜΟΤΙΚΙΣ

Στο ςιδιαζμο λεκςον κε το ςκιματιζμο τον προτάςεον διο λογιον ίνε τα λάθια απο τιν επίδρασι τις ποντικις. α) Λάθια στιν εκςάρτιςι κε στι ςιφονία το λεκςον λ. χ. ο λαγος κιμύςυν αντις κιμόταν, το τρανον ι πόρτα, αντις ι (τρανι) μεγάλι πόρτα. β) Λάθια στιν κλίςι τον ονομάτον κε το ςκιματιζμο το ριμάτον λ.χ. ο Δίμον, αντις ο Δίμος, εγάπανα (αγάπαγα) αγαπύςα. γ) Λάθια στιν παράτακςι το λεκςον (τι ςιρα) λ.χ. τυ Κόστα το μολίβι, αντις το μολίβι τυ Κόστα. Ι διόρθοςι όλον αφτον το λαθιον μπορι να γίνι μόνο με ςιστιματικι κε επίμονι εργαςία. Για το σκοπο αφτο πρέπι να γίνυν πολες εκςάςκιςες. Κε ι εκςάςκιςες αφτες μπορύνε νἄνε πολον ιδον.

2. ΚΑΛΙΕΡΓΙΣΙ ΤΙ ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΚΙΣ ΙΚΑΝΟΤΙΤΑΣ ΤΟΝ ΠΕΔΙΟΝ

α. Αςκιςες για τι ςιμπλίροςι τις φράςις κε τιν τοποθέτιςι το λεκςον λ.χ. γράφο. Ινε μια φράςι. Προ-

τίνομε στα πεδια να τι σιμπλιρόσυνε, με τις ερότισες τι; πύ; με τί; κ.τ.ρ. Γράφο γράμα, γράφο γράμα στον πατέρα-μυ, γράφο γράμα στον πατέρα-μυ με το μολίβι. κ.τ.ρ. Επίσις ι διάφορι τοποθέτισι το λεκσόνε στι φράσι τις δίνι ιδιέτερο νόιμα. Τα πεδια πρέπι να νιόσυν πος αλάζοντας τι σιρα το λεκσον, αλάζυμε κε τιν ένια τις φράσις λ.χ! ο Νίκος (κε όχι άλος) μίλισε στο θέατρο; Μίλισε (δεν έκανε τίποτε άλο) ο Νίκος στο θέατρο; Στο θέατρο (κε όχι αλυ) μίλισε ο Νίκος;

Κε στι τρις αφτες πρότασες αν κε ίνε ι ίδιες λέκσες ι σιρα όμος με τιν οπία τις βάλυμε, δίνι ιδιέτερι σιμασία στιν καθεμια πρότασι.

6. ΑΣΚΙΣΕΣ ΣΤΙΝ ΑΝΑΛΙΣΙ ΤΙΣ ΦΡΑΣΙΣ

Το πρότο βίμα σάφτι τιν εργασία κε ο κσεχορισμος το λεκσόνε σε ζεβγάρια. Αφτο βοιθι πολι κε στιν καλίτερι κατανόισι τυ κίμενυ.

Γίνετε ι εργασία αφτι ος εκσις. Πέρνυμε λ.χ. μια φράσι: Σίμερα φάγαμε πολα μίλα. Προτίνυμε στα πεδια να χορίσυνε τις λέκσες αφτες σε ζεβγάρια διλ. Πια λέκσι με πια άλι πάγι. Για τα πεδια μπορι να γενι ι δυλια αφτι εφχάριστι ενασκόλισι κε πεγνίδι. Εφκολα βρίσκυνε τα ζεβγάρια. 1. φάγαμε μίλα, 2. σίμερα φάγαμε 3. πολα μίλα. Σίχρονα μπορύνε να καθορίσυνε πος δε ζεβγαρόνυντε κατα το νόιμα τα ακόλυκα 1. σίμερα πολα, 2. μίλα σίμερα.

Ι εργασία αφτι πρέπι να γίνι μαζι με τιν εκσέτασι τις ανίπσοσις κε κατάπτοσις τις φονις στι φράσι.

Ας πάρυμε λ.χ. τιν παραπάνο φράσι. Σίμερα φάγαμε πολα μίλα.

1. Σινιθιζμένι κε ίςιχι απανκελία.

Σίμερα φάγαμε πολα

μίλα.

Τις πρότες τρις λέκςες λέμε με τον ίδιο τόνο, ενο τιν τέταρτι με χαμιλομένι τι φονι

2. *Σίμερα* φάγαμε πολα

μίλα.

Κςεχορίζυμε με τον τόνο τι λέκςι **σίμερα** για να δίκςυμε πος σίμερα κε όχι χτες ί αντίπροχτες φάγαμε τα μίλα.

3. Σίμερα φάγαμε **πολα**

μίλα.

Προφέρνομε πιο έντονα τι λέκςι **πολα** για να δίκςυμε το πλίθος το μίλον.

Αφτος ο τρόπος ςιντελι πολι ςτιν καλιέργια τις δεκςιότιτας εκφραςτικις ανάγνοςις. Διςτιχος ος τòρα ο πολιπίκιλος,εκφραςτικος κε ζοιρος τòνος τις προφορικι ομιλίας τον πεδιον νεκρόνετε ςτιν ανάγνοςι όπιυ κι'αν ίνε κίμενυ.

Πρèπι όμος ι καλιέργια τις ανάγνοςις να πάρι τιν πρεπύμενί-τις θέςι ντο νέο ςκολιο. Κε τότε θα πύμε πος πετίχαμε το ςκοπό-μας,όταν κατορθόςυμε να πλιςιάςυμε τιν ανάγνοςι ςτο ζοντανο λόγο.

Απτα παραπάνο παραδίγματα φένετε κςάςτερα πος δε γίνετε νάπομονόςυμε τις ςινταχτικες παρατίριςες απο τις μορφολογικες (γραματικες) κε κίνες τις μελοδίας τυ λòγυ (ανάγνοςι).

γ. Ο ΧΟΡΙΖΜΟΣ ΤΥ ΚΙΜΕΝΥ ΣΕ ΚΟΜΑΤΙΑ ΜΕ ΚΑΤΑΛΙΛΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

Για να εκφράςυνε καλίτερα κε πιο κςεκάθαρα τα πεδια τις ςκέπςες-τυς, τα προτίνυμε να χορίςυνε το μέρος πυ διαβάζυνε ςε αφτότελα κομάτια κε να τα επιγράπςυνε· να βάλυνε διλ. επικεφαλίδες.

Αφτο γίνετε με τι βοίθια τυ δαςκάλυ πυ τυς δίνι για το ςκοπο αφτο επιτιχιμένες ερότιςες. Ι επιτιχιμένι απάντιςι εκςαρτιέτε πολι απο τιν επιτιχιμένι ερότιςι. Ι ερότιςι όμος τυ δαςκάλυ δεν πρέπι ποτες να περιέχι κε τιν απάντιςι.

δ. Ι ΚΑΤΑΧΡΙΣΤΙΚΕΣ ΛΕΚΣΕΣ (Ο ΠΛΕΟΝΑΖΜΟΣ ΤΟ ΛΕΚΣΟ ΣΤΟ ΛΟΓΟ).

Ελιπςι τυ πεδικυ λόγυ ίνε κε ι καταχριςτικι χρίςι οριςμένονε λεκςον „διλαδι“, „εμις“, „αφτυς“, καθος κε φράςεον „καθος όλι-μας κςέρυμε“ κ.τ.ρ. Ετία αφτον τον πςεγαδιον τυ λόγυ ίνε: ςτιν αρχι ι φτόχια τυ λεκςικυ κε ι βία, αργότερα ι κακι ςινίθια.

Με διο τρόπυς μπορύμε να καταπολεμίςυμε αφτο το ελάτομα: α. Μετρόντας τις περιτες λέκςες κε φράςες τυ προφορικυ κε τυ γραφτυ λόγυ. Ετςι θα ςινιθίςυνε ι μαθιτες να γίνυν προςεχτικότερι, ότα μιλύνε. β. Πρι να μιλίςι ο μαθιτις, τονε ςιςτένυμε να διαβάςι ςχετικο κίμενο για να πλυτίςι το λεχτικό-τυ.

Εδο χριάζετε να τονίςυμε πος κε ο λόγος τυ δαςκάλυ για νάνε παραδιγματικος για τα πεδια δεν πρέπι νάχι „αγαπιμένες λέκςες“. Γιατι ο δάςκαλος δεν

μπορι νάπετίςι απτα πεδια να κςεφορτόςυν το λόγο-τυς απο τες περιτες λέκςες, όταν ο ίδιος δε ςιμορφόνετε με τα παρανκέλματά-τυ.

3. Ο ΠΛΥΤΙΖΜΟΣ ΤΥ ΛΕΧΤΙΚΥ

Σπυδέο ρόλο για τιν ανάπτικςι τυ προφορικυ κε γραφτυ λόγυ πέζι κε ο πλυτιζμος τυ λεχτικυ τον πεδιον. Οςο πιο πλύςια ίνε ι γλόςα τυ πεδιυ, άλο τόςο έφκολα θα εκφράςι τις ςκέπςες-ςυ, ο λόγος τυ θάποχτίςι περιςότερι ςαφίνιά κε ακρίβια κε θα ενιςχιθι ι αφτοπεπίθεςι ςτις διμιυργικές-τυ λεχτικες δίναμες. Πολι ίνε ι τρόπι με τυς οπίυς μπορύμε να πλυτίςυμε το λεχτικο τον πεδιον: ι διαλογι, τα πεγνίδια, ι ςκινοθέτιςες, τα δραματάκια, ι απανκελίες, ο ςκιματιζμος λεκςιλόγιυ, ι ομιλίες, ι ςιζίτιςες όλα αφτα ίνε μέςα ςιντελεςτικα κε πολι μάλιςτα για τον πλυτιζμο τυ λεχτικυ τον πεδιον. Αρκι ο δάςκαλος να κςέρι να τα εποφελιθι πέρνοντας ιπόψι τον κερο κε τα μέςα πυ διαθέτι, καθος κε τις δινατότιτες κε τα γύςτα τον πεδιον.

Τις λέκςες όμος πρέπι να τις μάθυν ςοςτα, χορις να τις διαςτρεβλόςυνε. Μερικες φορες αφτες ι διαςτρέβλοςες παραςίρυνε κι αφτυς τυς ενγράματυς. Αναφέρυμε εδο μερικα παραδίγματα λ.χ. τι λέκςι παρέκλιςι κάνυν παρένκλιςι κε τι λέκςι αποτίνυμε ςτον αόριςτο αποτάθικα. Πόςι ενγράματι λένε αποτάνθικα κε παρα τυς φονιτικύς-μας λόγυς !!! Πρέπι εδο να ςιμιοθι ι βλαβερι επίδραςι τις καθαρέβυςας πυ ζιτύςε τιν ανάςταςι τυ *ν* κε εκι όπυ έλιπςε πια. Γιάφτο πολι ζιλοτές-τις ιπερθεματίζανε, οπος ςτι φορα αφτι, παρεμβάλοντας το *ν* κε κι όπυ δεν ίταν ποτες. Ετςι απαράλαχτα ένας

κατομερίτις μυ έλεγε κάποτε ελινικυρίζοντας „δεν ίδα ύτε τα ςχαλια τυ ςχολιυ“ Ο καλος αφτος άνθροπος έβλεπε τυς γραματιζμένυς το ςκολιο να το κάνυμε ςχολιο, τυ ςκίζο ςχίζο, γιατι λιπον κε τα ςκαλια να μι τα κάνι κι αφτος ςχαλια ελινικότερα ;; Κε αλα λάθια μπορύνε να γίνυνε στι διδαςκαλία λεκςον απτιν επίδραςι τις ποντικις λ.χ. ο *πλάνος, τρένος, ο πάλτος κ.τ.ρ.* *αντι το πλάνο, το τρένο το παλτο κ.τ.ρ.* Τις κςένες λέκςες, πυ ίνε υςιαςτικα κε λένε για απςιχα έλες ι διμοτικι τις έχι ςτο υδέτερο γένος. Πρέπι ο δάςκαλος πάντα να ιπολογίςι το πλέςιο τις πραγματικότιτας, μες ςτο οπίο αφτος θα εργαςτι κε ιπομονιτικα, επίμονα κε μεθοδικα να επιδιόκι το ςκοπό-τυ. Πρέπι επίςις να έχι ιπόψι-τυ πος ι εργαςία αφτι δεν τελιόνι μες ςτο ςχολιο κε πος ίνε απαρέτιτο να ςινεχιςτι κε έκςο απ το ςκολιο μετα τιν αποφίτιτι το μαθιτον.

Γιάφτο τα πεδια πρέπι να ςινιθίςυνε κιρίος ςτι μέθοδο αφτι τις εργαςίας για να τι διεκςάγυν κε έκςο απο τυς τίχυς τυ ςκολιυ, μακρια απο τιν επίβλεψι κε καθοδίγιςι τυ δαςκάλυ, μονάχι-τυς. Ι γλόςα ανανεόνετε κε πλυτίζετε κάθε φορα με νέες λέκςες κε πρέπι να ίνε ςε θέςι το νέο αφτο θιςαβρο τις γλόςας να περιμαζέψυν κε να χριςιμοπιίςυνε κατάλιλα.

Αφτο το τελεφτέο καλα πρέπι να το θιμύντε κε δάςκαλι κε μαθιτες.

4. Ι ΑΚΡΙΒΙΑ ΤΟ ΛΟΓΥ

Πολι ςιχνα ςιναντύμε όχι μονάχα μαθιτεβόμενυς, αλα κε ανθρόπυς πυ έχυν τιν ακςίοςι να λογαριάζοντε

διαβαζμένι να κάνυνε λάθια όχι μόνο στι ραφιναριζμένι κιριολεκςία, μα στι σοστι χρίσι το λεκςόνε με το καθαφτό-τυς νόιμα. Θέλυνε να πυν κάτι κε λεν όλος-διόλυ το αντίθετο λ.χ. αντις να πυν *επιτιχένο* λένε *αποτιχένο*. Το λάθος αφτο ίνε απο κίνα πυ τίνυνε να πολιτογραφιθυν. Μέςα στι μάζα θα σιναντίςυμε πολυς να χρισιμοπιύνε κακα αφτι τι λέκςι. Μα δεν ίνε αφτο μονάχα το κακο πυ παρατιρύμε στιν κιριολεκςία. Ι χοντροκομένι διατίποσι ίνε στιν ιμερισία διάτακςι κε απο τυς μαθιτεβόμενυς κε απο μερικυς λόγιυς. Πολες φορε μάλιστα καταδικάζετε ι λεπτολόγα διατίποσι, πυ χρισιμοπιι κιρίος λέκςες λόγίες, ος καθαρεβυσιανιζμος. Διςτι χος ακόμα ιπάρχυνε μερικι πυ το διμοτικιζμο τον αντιλαβένυντε όπος κε ι οχτρί-τυ ος εκχιδαιζμο. Αλ' ας έρθυμε στο θέμα-μας.

Νά παράδιγμα χοντροκομένις διατίποσις: ι λέκςες λέγο, ομιλο, απαντο, αναφέρο, αποτίνομε όλες έχυνε πάνο κάτο τιν ίδια σιμασία, ί μάλον, ι τελεφτέες φανερόνυνε ιδιέτερο τρόπο τις ομιλίας κε γιάφτο σε ιδιέτερες περίπτοσες βέβεα χριάζετε να τυς πύμε λ.χ. απαντο σε ερότισι, αναφέρο κάπιο ζίτιμα στον τάδε, αποτίνομε για κάπιά-μυ ανάνκι στο δίνα κ.τ.ρ. Σόλες αφτες τις ιδιέτερες περίπτοσες μπορύμε να πύμε κε το λέγο, μα ι διατίποσί-μας θάνε όπος ίπαμε παραπάνο χοντροκομένι. Ολι όσι αρχίζυνε να ομιλύνε με το λέγο αντικαταστένυν όλα, ο μορφομένος όμος άνθροπος, κε μορφομένο πρέπι εμις να προετιμάσυμε στα σχολιά μας, πρέπι να σινιθίσι στι λεπτολόγα διατίποσι.

Τι ςκέπςι-τυ ο ενγράματος δεν πρέπι να πι κατα προςένκιςι (πάνο κάτο), μα όςο το δινατο με μαθιματικι ακρίβια. Τα ςινιθιζμένα λάθια τις ακιριολεκςίας ίνε:

α. Ι μαθιτες δεν κςέρυνε να χριςιμοπιίςυνε όπος πρέπι τα προθάλματα λ.χ. φέρο, *μεταφέρο*, *αναφέρο*, *καταφέρο*, *διαφέρο*, *ιποφέρο*, *προςφέρο*, *προφέρο*, πια διλ. ςιμαςία έχυνε αφτα τα προθάλματα μετα, ανα, κατα, δια, ιπο, προς, προ, ςτι λέκςι. β. Δε νιόθυνε όςο χριάζετε το ρόλο τυ ςτεριτικυ. *α* λ.χ. δινατος, αδίνατος, ςπλαχνικος, άςπλαχνος, τολμιρος, άτολμος κ.τ.ρ. Σιμ. το *α* όμος πάντοτε δεν ίνε ςτεριτικο λ.χ. αγάπι. γ. Αγνούνε τι ςιμαςία τον καταλίκςεον λ.χ. κςιλένιος, ςιδερένιος (καμομένος απο κάτι) κ.τ.ρ.

Ο δάςκαλος λιπο ςτιν καθιμερινί-τυ εργαςία πρέπι να ιπολογίζι τις ακιριολεκςίες το μαθιτον κε να τυς εκςαςκίςι ςτιν ακρίβια τυ λόγυ με πολα κε επανιλιμένα γιμνάςματα.

Αρχίζι απτον ακριθι οριςμο τον ονομάτον, τον αντικιμένον κε τον ιδιοτίτον καθος κε τον πράκςεον τον όντον.

Επιςτίνι τιν προςοχι το μαθιτόν-τυ ςτις λέκςες πυ έχυνε ςινκενίκι ςιμαςία, τυς εκςαςκι ςτιν ανέθρεςι όλον τον παράγογον κε το ςιθετον (εργάζομε, εργαςία, εργατικο, κ.τ.ρ.)· παραθάλι τις λέκςες πυ έχυν αντίθετι ςιμαςία, ίτε τυς προτίνι νάντιγράπςυν όλες τις λέκςες πυ αναφέρυντε ςένα θέμα λ.χ. όλες τις λέκςες για το ςκολιο, τι θάλαςα, το θυνο, το νοςοκομίον κ.τ.ρ. ίτε να κάνυνε κατάλογο διαφόρονε πραμάτον λ.χ. κατάλογο τις περιυςίας τυ ςκολιυ, τυ κλυπ κ.τ.ρ.

Ολα αφτα ιποβοιθύνε πολι στιν ανάπτιξι τις ακρίβιας τυ λόγυ.

Στις ανότερες τάξες σχιματίζυνε ι μαθιτες δικέςτυς ανθολογίες (εκλεχτα πίματα ί διιγίματα απο τυς καλίτερυς σιγραφιάδες), αντιγράφυν εκλεχτα μέρι ί φράσες κε όμορφα επίθετα απτα έργα τον καλιτέρονε λογογράφον.

5. Ι ΣΙΝΕΠΙΑ ΣΤΟ ΛΟΓΟ

Μια απτις μεγαλίτερες διςκολίες πυ σιναντα ο αγράματος για να εκφράσι τις σκέψες κε τις επιθιμίες-τυ ίνε: πός θα πι όλα αφτα πυ έχι ιπόψι-τυ κε θα τα κατατάξι διλ. θα τα βάλι σε λογικι σιρα. Τις περισότερες φορες στον προφορικό-τυ λόγο άλα ολότελα ξεχνα κε άλα πάλι δεν τα λέγι ποτε, όταν πρέπι να τα πι. Τιυτοτρόπος δε μένι ύτε αφτος εφχαριστιμένος απο κίνα πυ ίπε, ύτε όσι τον ακύνε, γιατι έτσι ατέριαστα τοποθετιμένα δεν κάνυν τιν εντίπωσι πυ επιθιμι. Το ίδιο σιμβένι κε στο πεδι, πυ προτοέρχετε στο σχολιο. Δεν μπορι να ξεκαθαρίσι τις γνόσες-τυ για ένα θέμα, να τις παρατάξι λογικα κε να φτάσι στο ποθύμενο σιμπέρασμα.

Με τι δεξιότιτα αφτι θα οπλίσι το μαθιτι το σχολιο. Ο δάσκαλος πρέπι να τιν καλιεργίσι απτιν αρχι ος το τέλος τις φίτισις τυ μαθιτι. Κε αφτο θα γίνι τότε, όταν ο μαθιτις θα μπορέσι να σχιματίσι (νοερα ί κε γραφτα) το πλάνο τις προφορικις ί κε γραφτις ομιλίας-τυ, ί κε διγισις πυ αργότερα πρέπι να σχιματίσι μόνος-τυ. Για τυς μικρυς μαθιτες μπορύνε να χρισιμο-

πιθυν ος πλάνο για τιν ομιλία-τυς μερικες ικόνες λ.χ. Για να εφκολιθύνε ι μαθιτες να διιγιθύνε „τί κάνι ο Νίκος το πρωι", ο δάςκαλος τυς δίχνι τέτιες ικόνες. Πρότι ικόνα όπυ ο Νίκος ντίνετε. Δέφτερι, πλένετε. Τρίτι, προγεματίζι. Τέταρτι, πάι στο ςκολιο. Ι μαθιτες με τι βοίθια αφτον τον ικόνον κατορθόνυνε λογικα να στρόςυνε τι δίγιςί-τυς.

Σινάμα με τι βοίθια τυ δαςκάλυ (δίνοντάς-τυς κατάλιλες ερότιςες) ι μαθιτες κατορθόνυνε να βρύνε το πλάνο τυ διγίματος πυ διαβάςανε, χορίζυνε όλο το δίγιμα σε κομάτια κε βάλυνε επικεφαλίδες. Αφτο το ίδος τις εργαςίας ίνε προπέδιο στιν καλιέργια τις δεξιότιτας τυ ςκιματιζμυ τον πλάνον. Ετςι θα οδιγιθύνε ςιγα ςιγά να καταλάβυνε τον τρόπο με τον οπίο ςκιματίςατε το πλάνο για να μπορέςυνε αργότερα να το ςκιματίςυνε μοναχί-τυς. Απτιν αρχι ακόμα τα πεδια πρέπι να καταλάβυνε καλα τι μεγάλι ςιμαςία τυ πλάνυ: τις διςκολίες πυ παρυςιάζι ι έλιπςι τυ πλάνυ κε τις οφέλιες-τυ όταν ιπάρχι. Ο δάςκαλος εποπτικα μπορι να διδάςκι τυς μαθιτές-τυ όλα αφτα, παραβάλοντας τιν ομιλία με πλάνο, με άλι ομιλία χορις πλάνο. Στιν αρχι το πλάνο δίνετε απτο δάςκαλο με κατάλιλες ερότιςες κε κατόπιν (όταν αρχίςυν να γράπςυν το πλάνο μόνι-τυς) όλο τον κερο ι εργαςία αφτι γίνετε με τιν αφτενέργιαν τον πεδιον κε τιν επίβλεπςι κε τιν καθοδίγιςι τυ δαςκάλυ.

Το πλάνο ςκιματίζετε με διο τρόπυς: με ερότιςες ίτε με επικεφαλίδες α. *Με ερότιςες* λ.χ. θέμα:

ἰ *Παριςινι Κομύνα*: 1) Τί ονομάζετε Παριςινι Κομύνα; 2) Πότε έγινε; 3) Πόςο κερο βάςταχςε; 4) Πιός τιν έπνιχςε;

6. *Με επικεφαλίδες*. 1) Ι επανάςτασι τον προλετάριον τυ Παριςιυ. 2) 1871. 3) Διο μίνες επαναςτασις. 4) Ι γάλι κε ι γερμανι καπιταλιςτες πνίγυν τιν επανάςτασι.

Μπορυν ι μαθιτες να γράπςυνε το πλάνο με τον ένα, ίτε με τον άλο τρόπο. Οταν όμος αρχίζυνε να τονε γράπςυνε με τον πρότο, πρέπι ος το τέλος να εχςακολυθίςυνε με τον ίδιο τρόπο κε να μι τον αφίςυνε κε αρχίζυνε με τον άλο κε διμιυργύνε τιυτοτρόπος μία ςαλάτα.

Αν ι μαθιτες κατορθόςυνε νάποχτίςυν τι δεκςιότιτα να ςκιματίςυν το πλάνο τις κυβέντας, ί τις δίγιςις κε τον προφορικον κε γραφτον ομιλιον, τότε θα μπορέςυνε να πυν τις ςκέπςες-τυς με λογικι ςιρα.

Αλος τρόπος για τιν ανάπτικςι τις δεκςιότιτας να μιλίςυνε ι μαθιτες με λογικι ςιρα (ςινέπια τυ λόγυ) ίνε κε ο ςκιματιζμος περίλιπςις τυ κιμένυ πυ διαβάζυν.

Αφτο το ίδος τις εργαςίας γίνετε προφορικα ςτις κατότερες τάκςες κε ςτις ανότερες τάκςες επιπλέον κε γραφτα. Εδο τα πεδια γιμνάζοντε ςε τύτο: πος να διακρίνυν τις κιριότερες ιδέες ί γνόμες αππις δεφτερέβυςες κε ςινάμα πιες γίνετε να παραλίπςυμε αζιμίοτα για το νόιμα τυ κιμένυ κε πιες όχι. Κοντα ςάφτα κε πός να ςιμπτίκυμε μερικες γνόςες, διατιπόνοντάς-τες ςιντομόρετα. Ο τρόπος αφτος τις εργαςίας αναπτίχνι τις παρατιριτικες δεκςιότιτες τον πεδιον, καλιεργι τιν κρίςι-

τυς κε ςιςτέλι πολι στο δινάμομα τις ανάπτικςις τις δεκςιότιτας να μένυνε λογικα.

6. Ι ΟΡΘΟΕΠΙΑ (φιλολογικι προφορα)

Ο όρος ορθοέπια ίνε ακόμα άγνοςτος στο παλιο δάςκαλο. Κι αφτο γιατι το παλιο ςκολιο έβαλε σε πρότι ςιρα το γραφτο λόγο κε σε δέφτερι τον προφορικο. Μἄλα λόγια ιπόταζε τον προφορικο λόγο στο γραφτο (το βιβλιακο).

Το νέο ςχολιο απεναντίας δίνι περιςότερι προσοχι στο ζοντανο λόγο κε με βάςι αφτον καλιεργι τις γλοςι-κες δεκςιότιτες τον πεδιον. Γιάφτο „ο θεος" τυ παλιυ ςκολιυ ίταν ι ορθογραφία, ενο τυ νέυ ι ορθοέπια.

Κε ο προφορικος λόγος όπος κε ο γραφτος ιπο-τάζετε σε οριζμένυς νόμυς. Ορθογραφία κε ορθοέπια έχυνε αμιβέα αναμετακςί-τις επίδραςι· στιν υςία όμος ι καθεμία-τυς εμένι στυς δικύς-τις νόμυς.

Ι παράβαςι τον απετίςεον τις ορθογραφίας οδιγι στιν αγράματι γραφι κε ι παράβαςι τον απετίςεον τις ορθοέπιας στιν αφιλολόγιτι προφορα.

Το παλιο λιπο ςκολιο έδινε προςοχι μονάχα στα ορθογραφικα λάθια κε αδιαφορύςε για τα λάθια τις προ-φοράς. Κάτι παραπάνο μάλιςτα. Εχμαλοτιζότανε απο τι γραφι. Δεν έκανε διάκριςι τυ γράματος απο το φτό-νκο. Πίςτεβε ιδολολατρικα στιν πιστι απόδοςι τυ ζοντανυ φτόνκυ με το άπςιχο γράμα. Αγνούςε ότι ι λέκςες δεν προφέροντε πάντοτε έτςι όπος γράφυντε. Ι τιφλι πίςτι στι βιβλιακι γλόςα παραμόρφονε το ζοντανο λόγο κε έχυμε ακόμι κε ςίμερα ζοντανα παραδίγματα γραματι-

ζμένον αιθρόπον, πυ δίνυνε περισότερι προσοχί στο άπσιχο γράμι κε όχι στο ζοντανο φτόνκο λ.χ. τις σινιθιζμένες φράσες *πές-μυ*, δός-μυ κ.τ.ρ. διαβάζυν έτσι όπος γράφοντι, ενο σάφτά-μας εδο τα παραδίγματα το ς προ τυ *μ* προφέρνετε σίφονα με τον *κανόνα* πυ λέι: το άιχο ς προ τυ ιχικυ *μ* μετατρέπετε στο αντίστιχό-τυ ιχικο ζ.

Στις μικρότερες τάκσες ι γλόσα τυ δασκάλυ θα σιντελέσι για τιν ανάπτικσι τον ορθοεπικόνε δεκσιοτίτον το μαθιτον.

Γιάφτο πρέπι νἄνε παραδιγματικι για να χρισιμέψσι ος καλο πρότιπο μίμισις. Στις ανότερες τάκσες όμος γίνετε κε ι κατάλιλι εκσίγισι, τιυτοτρόπος όστε νά νιόσυν ι μαθιτες τις υσιόδικες διαφορες τυ γραφτυ κε τυ προφορικυ λόγυ.

Ι ορθοέπια δεν έχι σκοπο να κσεριζόσι τις ζοντανες διάλεχτες, αλα ιπερασπίζι κε προπαγαντίζι **τις ζοντανες παράδοσες τις κιριάρχις φιλολογικις γλόσας** με σκοπο να εκσαπλόσι καλίτερα τιν πεδία κε τι γενικι μόρφοσι μέσο τις κινις φιλολογικις γλόσας.

Το σχολιο πρέπι επίσις να αναπτίκσι τιν όρεκσι το μαθιτόνε για το φιλολογινο λόγο. Τα πεδια πρέπι να τονε αγαπίσυνε. Κι αφτο εκσαρτιέτε παρα πολι απο το δάσκαλο. Ο δάσκαλος πυ δε γοιτέδι κιριολεχτικα τυς μαθιτές-τυ με το λόγια-τυ, αφτο να το πετίχι δε θα μπορέσι.

Ι βάσις τις ορθοέπιας ίνε: 1. ι *ενάργια τυ λόγυ* διλ. τα φονιτικα όργανα πρέπι καθαρα κε ορθα να προφέρυν κάθε φτόνκο. Γιατι πολι έχυνε τιν κακι σινίθια

να μαςυν τις λέκςες κε άλι να παραλίπςυν κε να προςτένυνε νέυς φτόνκυς 2. Ι ορθότιτα τις προφιρας τυ λόγυ. Αφτι καθορίζετε απτυς κιριότερυς κανόνες τις φιλολογικις προφορας.

Καταχορύμε εδο μερικυς νόμυς τις φιλολογικις προφορας.

1. Μετα το *ν* ι τριβάμενι φτόνκι κ,π,τ, προφέρυντε ιχερα νκ, μπ, ντ, λ.χ. Τον καλο (τον νκαλο), τον πολεμο (τον μπόλεμο), τάφο-(τον ντάφο).

2 Το ς προφέρνετε προ τον ιχικον ζ λ.χ. πες-μυ (πέζ-μυ) προςβάλο (προζβάλο.)

3. Ι δίφτονκι *ια ιο* κατόπιν ιχικυ προφέρυντε για γιο λ.χ. καράβια (καράβγια), χοριο (χοργιο), ρομιος (ρόμγιος) κ. τ. ρ.

4. Οταν το ι δεν ίνε τονύμενο τις περιςότερες φορες αποτελι με τυς κατοπινυς άτριφτυς α, ο, υ, ι, δίφτονκο λ. χ. πεδια κε όχι πεδία, χορια κε όχι χορία, *τιρανιέτε κε όχι τιρανίετε.*

Ποτες δεν επιτρέπετε ςτι φιλολογικι γλόςα να τονίζυμε με τιν προπροπαραλίγυςα λ.χ. έφαγαμε (ποντικι),

7 Ι ΕΦΡΑΔΙΑ ΤΥ ΛΟΓΥ.

Για να μπορέςυνε τα πεδια να μιλίςυνε λέφτερα (εφραδος) ιπάρχυνε κε πολι άλι τρόπι· ι κιριότερι ίνε: ι αποςτίθιςι πιμάτον, γνομικον κε ενιγμάτον, ι δραματοπίιςι, ι ςκινοθέτιςι κε ο αφτοςκεδιαζμος, ι ςινεδριάςες ι ςιζίτιςες κ.α. Εδο θα μιλίςυμε για μερικυς απάφτυς τυς τρόπυς.

α. ΣΤΙΧΙ ΚΕ ΑΠΑΝΚΕΛΙΑ.

Για να χονέπςυνε ι μαθιτες τι διαφορα του πεζυ κε έμπιρυ λόγυ πριν ακόμα να μάθυνε τα πρότα γράματα πρέπι να ςινιθίςυνε νάποςτιθίςυνε ςτίχυς. Στιν αρχι θάποςτιθίςυνε, ακύοντας το δάςκαλο νάπανκέλι μερικα πιίματα. Αν ο δάςκαλος μπορι να διδάςκι τυς μαθιτες κε οδικι, τότε παράλιλα μάφτα τα πιίματα θ'άνε καλο να μάθυνε κε μερικα τραγύδια. Στα αναγνοςτικα ιπάρχυνε πάρα πολα πιίματα διαφορετικις όμος ακςίας. Ο δάςκαλος διαλέγι τα καλίτερα κε τυς προτίνι να τα μάθυνε. Σίχρονα επιδοκιμάζι κε τις ανεκςάρτιτες τάςες το μαθιτον, όταν αφτι μαθένυνε κοντα ς'αφτα κε άλα πυ τυς αρέςυνε.

Ο δάςκαλος απτιν αρχι πρέπι να φροντίςι να τα μάθυνε ςοςτα. Κι αφτο όχι με θεοριτικες επεκςίγιςες, μα με το ζοντανο παράδιγμα τις ανάγνοςίς-του. Απαρέτιτος όρος καλις ανάγνοςις ίνε; να καταλάβυνε το κίμενο κε τι θιάθεςι πυ μεταδίνι το πίιμα.

Πὸς να εποφελιθῦμε τι δεκςιότιτα τυ μαθιτι ν'αποςτιθίςι διάφορα πιίματα;

Πρέπι να τι ςιςκετίςομε με ζοτικο ςκοπο, πυ τον καταλαβένυν κε τον επιθιμύνε ι μαθιτες. Τα πιίματα μαθένυντε για να εφχαριςτιθύνε με τιν ανάγνοςί-τυς όχι μονάχα ι μαθιτες πυ τα διαβάζυνε, μα κε άλι άνθροπι: τόςο τα πεδια ὸςο κε ι μεγάλι. Ι ανάγνοςι αφτι για μερικες ςτιγμες , α δεν αναπάβι, αλάζι όμος τι διάθεςι, ζοογονι κε γενα νέα προθιμία για τι δυλια. Πρέπι νάγαπίςυνε τα πεδια νάκύςυνε κε να κάνυνε, ι ίδιι απανκελίες κε νάγαπίςυνε όχι μονάχα το περιεχόμενὸ-τυς, μα κε τι μυςικι φόρμα τυ ςτίχυ, κε να μπορέςυνε να

εχτιμύνε τα καλα έργα. Για τύτο πριν ι μαθιτες νάρχίςυνε ι ίδιι νάπανκίλυνε στίχυς, πρέπι νάκύςυνε καλι απανκελία απτο δάςκαλο. Ολι ςιγα-ςιγα πρέπι να προςελκιςτύνε στιν απανκελία στίχων κε μες στιν τάκςι κε στον όμιλο κε ο καθένας μέ τι ςιρα να δοκιμάςι τις δινάμες-τυ.

Σπάνια όμος θα απανκίλυνε όλι ςε ςκολικες βραδιες κε γιορτες μπροστα ς'όλα τα πεδια τυ ςκολιυ, κε ςε κςένυς ενίλικυς. Ολι δε μπορυν εχι να πάρυνε μέρος.

Μα κίνος πυ θα βγι νάπανκίλι πρέπι νορίτερα να προετιμαςτι καλα με τιν οδιγία κε τι βοίθια τυ δαςκάλυ. Πολα μπορι να δόςι μια τέτια εργαςία. Γιατι τελιοπιι τον προφορικο λόγο τυ μαθιτι κε τονε λεφτερόνι απο διάφορα πςεγάδια (ελατόματα). Μα πρέπι να γίνι απο μέρος τυ δαςκάλυ προετιμαςία πολι επιμελιμένι κε φροντιζμένι.

Σινίθος ςε τέτιες περίπτοςες ι μαθιτες φιλοδοκςύνε να φανύνε ος καλι ιθοπιι. Ενα τέτιο ενδεχόμενο πρέπι να το έχι ιπόπςι-τυ ο δάςκαλος κε να το πολεμίςι, ςιστένοντάς-τυς ναποφίγυνε τις θεατρικότιτες.

6. ΣΚΙΝΟΘΕΤΙΣΕΣ ΚΕ ΔΡΑΜΑΤΑΚΙΑ

Αρκετα στιν πεδαγογικι φιλογία έχι εκςιγιθι ι ςιμαςία πυ έχυνε ι ςκινοθέτιςες κε τα δραματάκια στο ςκολιο τις Ι βαθμίδας. Εδο χριάζετε να τονίςυμε μονάχα τιν ιδιέτερι ςιμαςία πυ έχυνε αφτες ι φόρμες τις δραματικις τέχνις στιν ανάπτικςι τυ πεδικυ λόγυ.

Παραςτένοντας όχι τον εαφτό-τυς, μα άλυς ανθρόπυς, τα πεδια μιλυν ος εκίνι. Εκςον αφτο, αφτοςχεδι-

άζυνε τυς λόγυς-τυς διλ. το περιεχόμενό-τυς πλάθετε απτα ίδια τα πεδια μες στο πεχνίδι. Ετσι στα πεδια σιχνα δίνετε ι εφκερία να εκφραστύνε να μιλίσυνε κε να χρισιμοπιύντε λέξ;ες όπος ι μεγάλι, πράμα που δε θα το κάνανε σε καμια άλι περίπτοσι σ'όλι-τυς τι σκολικι ζοι.

Μάφτον τον τρόπο το λεχτικό-τυς πλυτίζετε με τις λέκσες που στι λεχτικι δράσι-τυς διλ. στιν ομιλία-τυς μεταχιρίζοντε. Ι επιθιμία να παραστίσυνε άλο πρόσοπο, τυς ανανκάζι πιο προσεχτικα κε ακριβολογιμένα να κιτάκσυν τυς τρόπυς κε το φέρσιμο τον άλον ανθρόπονε νάκύσονε με προσοχι τυς λόγυς-τυς κε να διακρίνυνε τα ιδιέτερα χαραχτιριστικά-τυς κε αργότερα να τυς μιμιθύνε.

Ι σινίθια να προσέχυνε τον κσένο λόγο ίνε πολιτιμότατο, γιατι εφκολίνι το μαθιτι γρίγορα να χονέψι τα ιδιέτερα γνορίζματα τυ φιλολογικυ λόγυ. Τα δραματακια στι σκολικι ζοι πέζυνε τέτιο ρόλο, όπος κε τα πιίματα, τα τραγύδια κε τα πεχνίδια, γιατι ζοιρέβυνε τιν καθιμερινι σκολικι δυλια κε ανιψόνυνε τι διάθεσι κε τιν ενεργιτικότιτα τυ μαθιτι.

Ι ενεργιτικότιτα αφτι στα δράματα πιο πολι αντανακλάτε στι γλόσα-τυς: τιν καλιέργια κε τίς ανίγι το δρόμο για τι διμιυργικι δυλια.

γ. Ι ΚΥΒΕΝΤΑ

Ι κυβέντα γίνετε λ.χ. για τιν ικογενιακι ζοι για τα αγαπιτα ζόα, τα πεχνίδια κ.τ.ρ. Τον κερο τις ομιλίας δεν *πρέπι να γίνυντε παρατίρισες κε αν ακόμι ι γλόσα τυ μαθιτυ ίνε γεμάτι απο διαλεχτιζμυς,*

ιδιοτιζμυς, ςινταχτικα κε άλα λάθια. Δεν πρέπι νάπογογοιτέπςυμε το πεδι αλα απεναντίας να το ενθαρίνυμε να εκδιλοθι. Ενοίτε πος θα ίνε ανάνκι ιδιέτερα να εργαςτύμε με μερικυς μαθιτες πυ καθιςτερυν πιο πολι απο τυς άλυς.

Απο τις απλες αφτες κυβέντες μεταβένυμε κατòπι ςε πιο εχτεταμένες δίγιςες, τον οπίον το πλάνο ςτιν αρχι δίνετε απτο δάςκαλο τον κερο τις ομιλίας, ςτις ανότερες όμος τάκςες όπος ίπαμε καταρτίζετε απο τυς ίδιυς μαθιτες.

δ. ΟΜΙΛΙΕΣ ΤΟ ΜΑΘΙΤΟΝΕ.

Ο μεγάλος λόγος δεν πρέπι να τρομάκςι ύτε το δάςκαλο, μα ύτε κε το μαθιτι. Ι μαθιτικι ομιλία δεν πρέπι να γίνι με φόρμες αρνιτικες, ρυτινιέρικες, ςινιθιζμένες κε ιποχρεοτικες. Ο μαθιτις-απλύςτατα ανακινόνι ςτο κολεχτίβο-τυ τιν εργαςία πυ θα κάνι κατεντολί-τυ, ί κε με τι δικί-τυ προτοβυλία· τί έμαθε λ. χ. απτιν εκςερέβνιςι πυ τυ αναθέςανε, ίτε απτο βιβλίο πυ διάβαςε. Το περιεχόμενο τις ομιλίας πρέπι νάνε νέο, ενδιαφερτικο κε οφέλιμο ςτυς ακροατες.

Ι ομιλίες ςτις κατòτερες τάκςες μπορύνε κε να μι φέρυνε αφτο το όνομα· θάνε απλες ανακίνοςες ςτις ςινάθριςες τις τàκςις για κίνο πυ εχτελέςτικε απτο ένα ί τον άλο μαθιτι, ίτε για κίνο πυ μένι ακόμα να γίνι. Στιν ομιλία καθος κε ςτιν ανακίνοςι ο μαθιτις πρέπι να προετιμαςτι όχι μόνον νάποδόςι το νόιμα, μα κε να το διατιπόςι καλα. Πολι ςοβαρι ίνε ι βοίθια τυ δαςκάλυ ςάφτιν τιν προετιμαςία. Ο δάςκαλος πρέπι να,

μάθι τυς μαθιτες να κάνυνε τις ομιλίες με πλάνο, όχι μονάχα τις προφορικες, μα κε τις γραφτες. Ι γραφτι ομιλία δεν πρέπι να απαλάκσι το μαθιτι απτιν ιποχρέοςι να τιν κάνι κε προφορικα στι ςινάθριςι το μαθιτον. Δεν ακςίζι όμος να διαβάςυνε τις γραφτες ομιλίες. Μια ομιλία καλα προετιμαζμένι περιςότερο οφελι όχι μονάχα τον ίδιο ομιλιτι, μα κε τυς ακροατές-τυ. Σινιθίζυμε να εχτιμύνε τι λογικι ςιρα, κε κατàτακςι το νοιμάτονε κε το μεςτομένο κε κςάςτερο λόγο. Αφτες ι ομιλίες πρέπι να γίνυνε ςιςτιματικα. Ο δάςκαλος, πυ τυς παρακολυθα, μπορι, πολι φίνα, χορις όμος να θίκςι τον ομιλιτι να κατεφτίνι τιν προςοχι τον ακροατον κε ςτιν εκςοτερικι φόρμα τις ομιλίας κε τιν ακςία-τυς ςιμιόνοντας μőλατάφτα, κε τις έλιπςες, τα χάζματα, τα παραγεμίζματα, τιν αςινέπια, τιν αοριςτολογία καθος, κε τα ελατόματα τις προφορας: τον ατέριαςτο τονιζμο, τις άκερες πάπςες, το μονότονο τυ λόγυ ί το άτοπο κςελαρίνκιζμα, κε τις άτοπες χερονομίες. *Μα ποτες* δε γίνετε να διορθοθύνε όλες αφτες ι έλιπςες ςίχρονα.

Παρατιρόντας-τα, ο δάςκαλος αρχίζι ςιγα-ςιγα αγόνα ενάντιά-τυς, Τις παρατίριςές-τυ δεν τις κάνι όλες μαζι, αλα μια-μια κε τις περιςότερες αφίνι για αργότερα. Τις κάνι ςε ιδιέτερις ςινομιλίες με τον ομιλιτι ίςτερα, ίτε τον κερο τις προετιμαςίας ςτις ακόλυθες ομιλίες. Στις γενικες ςινάθριςες μπορι να κάνι τέτιες παράτιριςες πυ αφορύνε τα λάθια όχι μονάχα τυ ομιλιτι, μα κε όλον το μαθιτον πυ παρεβρίςκοντε.

Ο δάςκαλος ος μέλος τυ κολεχτίβυ μπορι κι αφτος κάποτε να βγι κε να μιλίςι. Πρέπι όμος να προετιμαςτι

πολι καλα κε να διατιπόςι τιν ομιλΐα-τυ έτςι, όςτε νάνε καταλιπτι ςτα πεδια, γιατι τότε μονάχα θα τυ, χριςιμέπςι ος πρότιπο για μιμιςι.

Μπορι να προετιμαςτι για ομιλία κε ένας-ένας μαθιτις χοριςτα, ίτε κε ομάδες πυ ορίζυνε απαναμεςά-τυς ενα ιπεφτινον ομιλιτι. Τιν ίλι μαζέβυνε όχι μαζι, ςιζιτύνε το πλάνο κε μερικες φορες ανανκάζυνε τον ομιλιτι,πριν ακόμα να μιλίςι να κάμι δοκιμι μπροςτά-τυς.

Ι ομιλίες μπορύνε νάρχίςυνε απτον τρίτο χρόνο τις διδαςκαλίας κε πρέπι να δοθι ς' αφτες ιδιέτερι ςιμαςία, ςτιν τέταρτι κε πέμτι τάκςι. Αφτες ανιπςόνυνε τι δραςτιριότιτα το μαθιτόνε κε τυς ςινιθίζυνε ςτιν ανεκςάρτιτι εργαςία.

Κε αφτο ςιμένι πολι για τιν αφτομόρφοςί-τυς ςτο μέλο.

ΜΕΡΟΣ Β.

ΑΝΑΠΤΙΚΣΙ ΤΥ ΓΡΑΦΤΥ ΛΟΓΥ.

1. *Ο παλιος κε ο νέος τρόπος* (ο αμέρικανικος).

Ι προσοχι τυ παλιυ σκολιυ *αποκλιστικα* στρεφότανε στιν ορθογραφία για τιν οπία θισίαζε σκεδον όλον τον κερο. Ενο απεναντίας ι διδασκαλία σις γραφις ος μέσο εκδίλοσις τον εστιμάτον κε τον εντιπόσεον παραμεριζότανε, ί κε ολότελα παραγνοριζότανε απο το διμοτικο σκολιο. Κε έτσι ι ελέφτερι έκθεσι τον ιδεον θισιαζότανε στο βομο τις ορθογραφίας, χορις πολες φορες να πετίχυνε κε αφτις τιν εκμάθισι, γιατι για νάποχτιθι αφτι ι δεκσιότιτα χριαζότανε μακρια εκσάσκισι, πυ δεν μπορύσε να γίνι με τα σινιθιζμένα ορθογραφικα γιμνάζματα.

Στα παλια σκολια τιν ανεκσάρτιτι γραφι ί αφίνανε στιν τελεφτέα σιρα, ί κε ολότελα τιν παραμερίζανε κε περιοριζόντανε στι μεταλαγι (μετασκεβι) τυ κιμένυ κε μονάχα στα ανότερα σκολια χρισιμοπιύσανε τιν ανεκσάρτιτι σιγραφι. Αν τι μετασκεβι τυ κιμένυ κατα σινθίκι μπορύμε να τι λέμε ανεκσάρτιτι ι γραφικι εργασία, τιν έκθεσι με ερότισες μπορύμε να πύμε εκσάσκισι στιν ορθογραφία κε όχι έκθεσι γνόμον. Με τις ερότισες ο μαθιτις όχι μονάχα δεν μπορι να εκδιλόσι τον εαφτο-

τυ, μα ύτε μπορι ςε τέτιες περίπτοςες να παρακολυθίςι τιν κςένι ςκέπςι, γιατι κοματιάζετε αφτι με τις ερότιςες, μέςα στις οπίες όλος διόλυ χάνετε ι γενικι ιδέα τυ κιμένυ. Μα κε ι έκθεςι χορις ερότιςες με το πλάνο όμος κε τον τίπο τυ κιμένυ, ιτε ακόμα κε με τιν αλαγι τυ πλάνυ λίγι οφέλια φέρνι, γιατι κε πάλι ο μαθιτις ίνε δεμένος με τι ςκέπςι τυ άλυ, ο ίδιος δεν αφτενεργι, μιμίτε κε μόνι διαφορα απτιν παραπάνο εργαςία ίνε ότι αλάζι μερικες λέκςες τυ κιμένυ.

Αντίθετα με το δικό-μας τρόπο τις ρυτίνας κε τις παράδοςις γίνοντε ι γραφικες εκςάςκιςες στ' Αμερικάνικα ςκολια. Εκι αμέςος αρχίζυνε απτιν ελέφτερι έκθεςι τον ιδεόν-τυς, πυ αναφέρυντε ςόλα όςα ίδανε, ακύςανε τα πεδια κε τα ςινκινίςανε.

Σινκρίνοντας τυς τρόπυς τυς δικύς-μας για τιν ανάπτικςι τυ γραφτυ λόγυ, με κίνυς τον Αμερικανον βλέπυμε πος ι μεθοδικι ι δική-μας προτιμα το τεχνικο μέρος τις δυλίας, ένο ι αμερικανικι ενθαρίνι τις διμυργικες τάκςες το νέονε ςιγραφιάδον. Εμις φοβύμαστε νάφίςυμε τα πεδια λέφτερα, γιατι δεν έχυνε αποχτίςι τις απαρέτιτες δεκςιότιτες τυ λόγυ, προπάντον τυ γραφτυ κε φροντίζυμε περιςότερο για τις τεχνικές-τυς δεκςιότιτες.

Ακριβος αφτες ι διο πλεβρες τυ γραφτυ λόγυ, ι τεχνικι κε διμιυργικι κε ι προτίμιςι τις μιας ί κε κε τις άλις μας χορίζυνε απο τυς αμερικάνυς.

Για τεχνικυς λόγυς εμις εδο θεορύμε απαρέτιτο να κάνυμε χτίμα τον πεδιον τις ςινθιματικες κε τεχνιτες νόρμες τυ λόγυ, πυ ιδιάζυν στι φιλολογικι γλόςα.

Πρέπι να καλιεργίςυμε οριζμένες δεκςιότιτες καλιτεχνικις κε φιλολογικις έκθεςις τον ιδεον.

Στι διμιυργικι όμος ανάπτιχςι τυ λόγυ (αμερικανικος τρόπος) εχτιμάτε προπάντον ι ατομικι εκδίλοςι ίςτερα απο ανεκςάρτιτι εργαςία, ί τυ μικρυ ςιγραφέα πυ θα βαςίζετε πάνο ςτις παρατίριςες τυ περιβάλοντος, ίτε τα εςοτερα εςτίματά-τυ.

Το μιςτικο τις διδαςκαλίας τις μιτρικις γλόςας ένκετε ςάφτο: ο δάςκαλος πρέπι να κςέρι πός να εργαςτι κε να πετίχι τον ενα κε τον άλο ςκοπο.

Μερικι πεδαγογι παραφέρυντε τόςο πολι απτον αμερικάνικον τρόπο, όςτε ζιτυν απλύςτατα να τον αντιγράπςυν κε κςεχνυν τι διαφορα τον όρον τυ ακρυ ςκολιυ κε τυ δικό-μας κε ιδιέτερα τι διαφορα τις ανάπτικςις κε γενικα τυ διανοιτικυ επίπεδυ ςτο μαθιτον τυ ενος κε τυ άλυ ςκολιυ. Δεν μπορύμε να μιν αναγνορίςυμε πος με τον αμερ. τρόπο, δίνετε πιότερι τροφι ςτο νυ κε τιν καρδια τον πεδιον παρα με τι μεταςκεβι τον κςένον ιδεον όπος γίνετε ςε μας. Ο δικός-μας ο τρόπος δεν ανταποκρίνετε ςτιν πςιχολογία τον πεδιον κε καθόλυ δεν ιπολογίζι τα γύςτα-τυς.

Αν όμος δυλικα δοκιμάζυμε να εφαρμόςυμε ςε μας τὸν αμερ. τρόπο όχι μονάχα θα διςκολέπςυμε τιν ανάπτικςι τον ορθογρ. δεκςιοτίτον τον πεδίον, αλα κε τι δεκςιότιτα να εκθέςυνε τις ςκέπςες-τυς. Κε αφτο ίνε ολοφάνερο. Το αμερ. πεδι πατι ςτο ςκολιο με κάπιο πλύτο λεχτικο κε φραςελογικο ενο, το δικό-μος απάφτι τιν άποπςι ίνε φτοχο. Για τύτο ος ένα βαθμο πρέπι νάποκλίνυμε απτον Αμερικάνικο τρόπο.

2. ΕΚΘΕΣΕΣ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΣΕ ΟΜΑΔΙΚΕΣ
(κολεχτιβικες).

Σινίθος διακρίνυμε τις έκθεςες ςε ατομικες κε κολεχτιβικες, αν κε δίςκολα μπορι να ενοιθι εργαςία κολεχτιβικι, όπυ μες ς' αφτα να μιν ιπάρχι ι επιροι ενος ί άλυ ςιγραφέα-μαθιτι, καθος κε το αντίθετο διλ. ςτιν ατομικι έκθεςι ένος μαθιτι να μι γίνι ολόφανερι ι επίδραςι το γνομον το ςιντρόφον-τυ απτιν προκαταρχτικι κυβέντα.

Ι έκθεςες πρέπι να χοριςτύνε.

Σε εργαςίες ατομικες ί κολεχτιβικές ανάλογα με τα θέματα.

Ιπάρχυνε θέματα πυ μπορύνε να ενδιαφέρυνε μονάχα τον ένα ί τον άλο μαθιτι κε θέματα πυ αφορυν όλα τα μέλι τυ κολεχτίβυ τις τὰκςις. Νά παραδίγματα ατομικον θεμάτον. «Πός αποπλανίθικα ςτο δάςο». «Πός νίκιςα ςτι ςοςιαλιςτικι άμιλα». Εδο πρέπι να μπυν κε περιγραφες ατομικον παρατιρίςεον. Πος εργάζετε ο μαχιτις Νικὸλας ςτο τιπογραφίο». „Το κολχόζι-μας“.

Ι έκθεςες τις κατιγορίας το ςιμβάντον λ.χ. τι ςινέβι ςτυ δρόμο ί κάπυ αλυ κι αφτες πρέπι να ιπαχτύνε ςτον κίκλο τον „ατομικον“ π.χ. Δίνετε ι αρχι. „Κςίπνιςα κε ακύο το ςκιλι φονάζι...“. „Νίχτοςε πια κε ο πςαρας δε γίριςε ακόμι“. «Καθίςανε ςτο τραπέζι..“ „Μόλις απομακριθίκαμε απτιν παραλία..“ Ι τέτια όθιςι όταν γίνετε με κάπια αρχι, πυ λίγο ί πολι κάνι

εντίποσι, λίνι τι γλόσα τυ πεδιυ κε ι ανάμνισές-τυ, ι σκέψες-τυ, τα ονιροπολίματά-τυ απτι χαδδικι θέσι-τυς κσεδιαλίνοντε κε επικονίζοντε με μεγάλι εφκολία. Ο μαθιτις τιν όρα εκίνι χριάζετε να αφοσιοθι στιν εργασία-τυ για να περιμαζέψι τις παράστασές-τυ κε να τις εκθέσι λογικα. Πλάγι-τυ ο γίτονάς-τυ ζι με το δικό-τυ κόζμο κε ι αμιβέα βοίθια σε τέτια στιγμι όχι μονάχα δεν οφελι, αλα απεναντίας βλάφτι, γιατι τυς σιγχίζι περισότερο.

Απ'εναντίας, θέματα πυ βασίζοντε στις παρατίρισες όλις τις τάκσι κε έχυν ανάνκι σιμπλίροσις απο τον ένα κε τον άλο μαθιτι, θάνε φισικα κολεχτιβικα.

Λ. χ. „Ο περίπατος τις τάκσις έκσο απο τιν πόλι“(στα λατομία, στα πσαράδικα). „Τί ίδαμε στο τιπογραφίο“ „Ι σιμετοχι τυ σκολιύ-μας στιν επαναστατικι γιορτι“.

Κολεχτιβικο ίδος σιγραφις θάνε κε τέτια γραφι, όπυ ι σιμέτοχι, ίτε ι ομάδες το σιμέτοχον εχτελυν ένα μέρος τις εργασίας κε τα μέρι αφτα ιποβάλυντε στι γενικι σινάθρισι το μαθιτον όπυ κάθε μέρος σιζιτιέτε κε επιδοκιμάζετε απο όλι τιν τάκσι. Στιν τάκσι λ.χ. γίνετε λόγος για „Το πεδι στο στρατο“ Ι μαθιτες διορθόνοντας ο ένας τον άλο βάλυν 6 επιγραφες για το καθένα στάδιο αφτυ τυ σιβάντυ ος εκσις πάνο κάτο.

Το πεδι στο στρατο.

I Ι επιστράτεψσι·

II Ο Νίκος στο στρατολογικο γραφίο.

III Στα στρατιοτικα γιμνάσια.

IV Στο μέτοπο.

V Στο νοσοκομίο.

VI Ο Νίκος επιστρέφι.

Εκςι λιπον τα μέρι κε έκςι μαθιτες καταπιάνοντε νάναπτίκςυνε κάθε επιγραφι. Κε επιδι ι εργασία αφτι γίνετε μετα τιν κυβέντα που γίνετε μες τιν τάκςι, αργό-ερα όταν ο καθένας αναπτίκςι το μέρος που έχι αναλάβι, θα φροντίςι να διαφιλάκςι τιν ενότιτα του θέματος κε τιν ενότιτα του εςτίματος.

Κολεχτιβικι εργασία μπορι να θεοριθι κε τύτι: όταν όλι ι τάκςι αναπτίχνι ένα θέμα ολάκερο, με τι σινεργασία όλο τον μαθιτον, ι οπίι ίςτερα απο σιζίτιςι αποφαςίζυν πός να ονομάςυνε τον ίροα, πόςο χρονο να τον κάνυν, απο πια μονοπάτια τις ζοις να τον περάςυν, μπροςτα ςε πιες δοκιμαςίες να τονε βάλυν, πός νὰρχίςυν, να ςίνεχίςυν κε να τελιόςυν τι δίγιςι.

Πρέπι να θίκςυμε ακόμι κ'ένα άλο ζίτιμα, αν κε πάνο πάνο: το ζίτιμα το λέφτερο θεμάτον. Μερικι δάςκαλι τι „λεφτερια" τι νομίζυν έτςι: ο μαθιτις ςτιν τάκςι γράφι πὰνο ςτο θέμα που τυ αρέςι. Τιυτοτρόπος ι τάκςι μεταμορφόνετε ςε σινάθριςι ςιγραφέον, που ο καθένας ίνε αποροφιμένος με το δικό-τυ κόζμο. Το καλίτερο όμος που μπορυν να κάνυνε ςε τέτια περίπτοςι ι μαθιτες ίνε ότι δεν εμποδίζυν ο ένας τον άλο. Μα γιατί μαζόχτιχαν κε τί κολεχτίβο ίνε αφτο;

Αν αφτι ι τάκςι ίνε κολεχτίβο, τότες δεν ίνε χιρότερο κολεχτιβο ι επιβάτες όπιυ τραμ.

Σε τέτια περίπτοςι τόςα θα ίνε τα θέματα, όςι ίνε κε ι μαθιτες. Μπορι όμος να γίνι κολεχτιβικι προ-

ετιμαςία πάνο ςε τὸςα θέματα; Μπορι ςε τέτια περίπτοςι να ιπάρχι ενότιτα διάθεςις κε να γίνι έλενχος τις εργαςίας;

Οχι βέβεα. Μάφτα δε θέλυμε όμος να πύμε πος αποκλίετε κάθε ίδος ατομικις εργαςίας. Ενοίτε πος, αν κάπια παρατίριςι (φενόμενο τις εποχις ςτι φίςι, ίτε πίραμα, πυ ο μαθιτις τὄκανε ςπίτι) έγινε απτο Νίκο ί τι Ρίνα, το ςκετικο ςιμίομα πυ θα γράπςυν θα φέρι χαραχτίρα όλος-διόλυ ατομικο. Ακόμι κε τότε ὸταν ι μαθιτες ίςτερα απτις διακοπες πυ τις πέραςαν άλι ςτιν πόλι, άλι ςτο χοριο, τρίτι ςτιν παραλία τέταρτι με τον πατέρα-τυς ςτιν εργαςία τυ δὰςυς, έρχοντε ςτο ςκολιο, ο δάςκαλος επιθιμόντας να εκςακριβὸςι το ποςο τον εντιπὸςεον κε το γνόςεον πυ αποκομίςανε τα πεδια, τα προτίνι να γράπςυν πός πέραςαν το καλοκέρι, ι εργαςία αφτι θα έχι ατομικο χαραχτίρα. Μα ςτις κανονικες καθιμερινες εργαςίες τυ ςκολιυ όλι ι τάκςι θα γράπςι για κίνα πυ όλι ίδανε, γνορίςανε κε ςκεφτίκανε.

3. ΕΚΘΕΣΙ ΠΡΑΧΤΙΚΙΣ ΣΙΜΑΣΙΑΣ

Ι τάκςι πρέπι να εκςαςκιέτε για να γράφι έκθεςες πραχτικις ςιμαςίας. Αν όμος ο δάςκαλος δίνι ςτυς μαθιτες απεφτίας οριζμένο ιπόδιγμα, πυ ακολυθόντας τα πεδια, αλάζυν μονάχα δο κε κι τα ονόματα τυς αριθμυς, τις προθεζμίας κ.τ.ρ., μπορι αφτο να φέρι κακα αποτελέζματα. Βέβεα ίνε ανάνκι να κςέρυν κε νάχυν ιπόπςι-τυς ι μαθιτες μερικα γραφτα ιποδίγματα, μα πάντα πρέπι να πικίλυνε τον τίπο με τον οπίο γράφυνε το γράμα, τιν έτιςι κ.τ.ρ. για να μιν ίνε κι'αφτες

ι εργαςίες κςιρες άςκιςες ςτιν αφομίοςι τίπον κε οριζμένον ιποδιγμάτονε, μα εργαςία για τιν καλιέργια τις γλόςας.

Ας πάρυμε λ.χ. τιν ακόλυθι εργαςία. Ι τάκςι θα γράπςι κάπιο γράμα. Πρότα απόλα ίνε ανάνκι να ετιολογίςυμε αφτο πυ θα κάνυμε έτςι, όςτε τα πεδια πρόθιμα να καταπιαςτύνε ςάφτι τι δυλια. Δεν πρέπι να πύμε αόριςτα „ας γράπςυμε γράμα ςε κάπιο πρόςοπο, πυ κάποτε έκανε αφτο ί το άλο“ μα πρέπι λ.χ. να πύμε: ας γράπςυμε γράμα ςτο ςκολιο τις πολιτίας, με το οπίο το ςκολιο τυ χοριύ-μας έχι ςκέςες: Ι τάκςι ας ιποθέςυμε ετιμάζετε να κάνι εκδρομι ςτιν πολιτία, κε ίνε ανάνκι προκαταρχτικα να ζιτίςι πλιροφορίες για τιν εκδρομι απο τυς φίλυς-τις πυ βρίςκυντε ςτιν πόλι. Κ'έτςι λιπον εκςιγίτε ςτιν τάκςι προτάπόλα ι ετία για τιν οπία θα γράπςυμε το γράμα.

Κατόπιν τυς εκςιγύμε: Για πιο πράμα να γράπςυμε: να ςκεφτυν πια ζιτίματα τυς ενδιαφέρυνε για να παρεκαλέςυνε το ςκολιο τις πόλις νάπαντίςι ςάφτα. Ι απαρίθμιςι το ζιτιμάτον αποτελι το πλάνο τυ γράματος. Κε τελεφτέα, κάθε μέρος τυ πλάνυ αναπτίχνυνε με ςιρες προτάςεον.

Ενα τέτιο γράμα εκςον απτιν καθάρια ςκόπιμι πλεβρα έχι κε τι ςινεςτιματικι. („Πολι θα θέλαμε να πάμε ςτιν πόλι“ κ.τ.ρ.) Οτα φτάςυμε ςτι γραφι τις ατρέςας, εδο πια χριάζετε να προτίνυμε τον οριζμένο τίπο κε ςίφονα με το ιπόδιγμα αφτο ι μαθιτες πρέπι να γράπςυν κε ςτο μέλον.

Το παράδιγμα πυ αναφέραμε ίνε παράδιγμα κολεχτιβικις αποστολις γραμάτυ απτιν τάκςι· μα τα πεδια μπορυν να γράπςυνε γράμα κε ο καθένας μόνος-τυ.

Στο πεδι δίνετε ι εντολι 1) Να γράπςι γράμα στον πατέρα, ίτε αδελφο πυ πίγε στιν πόλι, (ίτε στο χοριο, αν ο μαθιτις βρίςκετε στιν πόλι.), ίτε στον φίλο-τυ κε να τυ ανακινόςι για τιν ιγία-τυ κε τα μαθίματά-τυ (μπορι κε για κάπιο άλο ςοβαρο νέο) 2) να ιπογράπςι το γράμα με το όνομα κε το επίθετο 3) Να γράπςι κάτο απτιν ιπογραφι, τιν ιμερομινία κε το χρόνο, πυ γράφικε το γράμα. 4) Να κόπςι χαρτι άςπρο κε να κάνι μόνος-τυ φάκελο (ο δάςκαλος τυ δίχνι) 5) Να βάλι το γράμα στο φάκελο κε να το ςφραγίςι. Στο φάκελο να γράπςι τιν ατρέςα ςίφονα με το οριζμένο ιπόδιγμα. Κοντα στο γράπςιμο τυ γράματος πάι κε δίγιμα. Πός εργάζετε ι πόςτα (το ταχιδρομικο γραφίο, πος πυλύνε τα χαρτόςιμα, τί κάνυν με τιν ταχιδρομικι ςφραγίδα σε τι χριςιμέβυν τα ταχιδρομικα κιβότια, το ταξίδι τυ γράματος, ο ταχιδρόμος κε ι παράδοςι τυ γράματος).

Τι διδαςκαλία τις γλόςας ιποβοιθυν κε ι ζογραφικι, ι ιχνογραφία κε ι χιροτεχνία λ.χ. το θέμα.

„Το γράμα τυ Δίμυ στον Κόςτα· απτο Κραςνοντάρι στο Βατυμ“ ςινοδέβετε με τις ακόλυθες ικόνες.

1) Ο Δίμος γράφι γράμα.

2) Ρίχνι το γράμα στο γραματοκιβότιο.

3) Ο ταχιδρόμος βγάλι το γράμα απτο γραματοκιβότιο.

4) Το γράμα τυ Δίμο ςφραγίζετε στο ταχιδρομίο.

5) Το γράμα στο δρόμο (στο ταχιδρομικο βαγόνι).

6) Στο ταχιδρομίο τυ Β. σφραγίζετε ξανα.

7) Στιν τσάντα τυ ταχιδρόμυ.

8) Ο ταχιδρόμος φέρι το γράμα στον Κώστα.

Αν ιπάρχι κατάλιλο μικρο πίημα με θέμα το ταχιδρομίο, διδάσκετε κε κίνο σίχρονα μάφτα.

Κε αν μένι ακόμα κερος, γίνετε σχετικα με το θέμα καλιτεχνικι διίγισι: „Πώς στις ζεστες χόρες μεταφέρυν τιν πόστα με νκαμίλες κε στις ψιχρες με σκιλια". „Ι μνίμι τυ περιστεριυ" (ταχιδρομικο περιστέρι). Ι διίγισι μπορι να φέρι επιςοδιακο χαραχτίρα „Ι ιστορία τυ γράματος". (Το ναβάγιο τυ καραβιυ κοντα σε ακατίκιτο νισι, ί αναπάντεχι ίδισι, ί έρχοντε στι βοίθια το ναβαγον).

Ενδιαφερτικι ίνε κε ι ακόλυθι εργασία: να γράφυνε ι μαθιτες μες στιν τάξι τιλεγραφίματα· ο δάσκαλος λ.χ. τυς προτίνι: „Σχιματίστε δίγιμα τόσο σίντομο, όστε, απάφτο να μιν ίνε δινατα νάφεραθι· ύτε μια λέξι κε σίνχρονα, να γίνι έτσι όστε το πρόσοπο πυ θα πάρι αφτο πυ γράφετε, χόρις δισκολία, να καταλάβι περι τίνος πρόκιτε »Κάθε δίγιμα βέβεα δε γίνετε να μεταμορφοθι σε τιλεγράφιμα. Πρέπι για τιλεγράφιμα να διαλέξυμε κατάλιλο σιμβάντο: ι αναχόρισι, ο ερχομος, το μπάσιμο στο σχολιο, στο εργοστάσιο, παρανκελία τράχτορ, απάντισι στι δίλοσι πυ διμοσιέφτικε κ.τ.ρ.

Ι εξάσκισες στο τιλεγραφικο ίφος ίνε ένα ίδος αγόνα ενάντια στι φλιαρία. Το ίδιο επιτιχένετε κε με τιν εκλογι επιτιχιμένον σίντομον κε μεστομένονε λαικον γνομικον λ.χ. „Βοίθα-με να σε βοιθο νάνεβύμε τον νκρεμο".

Ρυτύμε, αν ίνε διvατο χορις να παραβλάπσυμε τιν ένια, νάπορίπσυμε καμια λέξι. Ι μαθιτες ίστερα απο σκέπσι απαντον „όχι". Στον κίκλο τον εργασιον πραχτικις σιμασίας θα καταλογιστι κε ι δυλια πυ μπορι να προσελκίσι όλι τιν τάξι π.χ. Γράπσιμο σιμιομάτον στιν εφιμερίδα τυ τίχυ, προσκλιτίριον, προτοκόλον, κ.τ.ρ.

ΜΕΡΟΣ Γ.

ΤΡΟΠΙ ΔΙΟΡΘΟΣΙΣ ΤΟ ΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΡΓΑΣΙΟΝ

Ι διόρθοσι το γραφικον εργασιον πρέπι να γίνι. α) ενκέρος β) επιμελιμένα γ) όχι μονάχα να διαπιστοθι το ένα ί το άλο λάθος πυ έγινε, μα με μέτρα πυ προπέρνυντε προτίτερα να εξασφαλίσυμε για το μέλον τιν ορθι γραφι κε να μι επαναλαβένυντε τα ίδια λάθι, απτιν τάξι ίτε κε απο μερικυς μαθιτες.

Στι έκθεσες τα λάθια μπορύνε νάνε α) ορθογραφικα β) λογικα γ) λάθια στιν κιριολεξία. Το κάθε ίδος το λαθιον απετι ιδιέτερο τρόπο διόρθοσις. Ας κάνυμε προς το παρον, γενικι μία παρατίρισι.

Κατα τι διόρθοσι τον εργασιον πρέπι να επιστίνυμε τιν προσοχιν το μαθιτον στιν τίρισι τον κανόνον τις φιλολογικις γλόσας. Ενοίτε πος μάφτα δε θέλομε να πύμε πος πρέπι να περιοριστύμε μονάχα στυς κανόνες τις φιλολογίας τον περασμένον εόνον. Επιτρέποντας ο δάσκαλος μερικυς ιδιοτισμυς, στι γλόσα, σίνχρονα θάνε ανάνκι να πολεμίσι όχι μονάχα τις ατομικες ατέλιες τυ λόγυ ενος ί άλυ πεδιυ (ένας γράφι πεδιν αντις πεδι· άλος σπάζο αντις σφάζο), αλα κε τιν κακι επίδρασι

τυ περιβάλοντος (τυ ςοκακιυ). Πρέπι να πάρυμε ιπόψι πος το ζαρκον τυ δρόμυ ςπυδέο ρόλο πέζι ςτιν αμάθροςι τυ λόγυ με ςτιχία ενκλιματικα (γλόςα τον κλεφτον) κε εναντίον αφτις τις κακις επίδραςις πυ ίνε πολι βλαβερι για τον πολιτιζμο, το ςκολιο πρέπι νάγονιςτι.

Ι γλόςα τον άλον πεδιον καθος κε ο έντιπος λόγος ίνε πιγι πυ θρέβι τον πεδικο λόγο. Διςτιχος όμος ςιχνα ο έντιπος λόγος ίνε γεμάτος απα λάθια κι αφτος επιδρα βλαβερα ςτα πεδια.

Ο δάςκαλος θάνανκαςτι να διορθόςι τα λάθια (λεχτικα κε ςινταχτικα) πυ διοχετέβοντε απτις ςτίλες τις εφιμερίδας ςτα μαθιτικα τετράδια.

Τέλος κε ι γλόςα τυ δαςκάλυ επιδι πρέπι νάνε παραδιγματικι για τα πεδια, ίνε ανάνκι να τιν εκςελένκςι αφςτιρα διλ. να εκςετάςι κίνα πυ γράφι κε ομιλι ο ίδιος.

Τα ορθογραφικα λάθια διορθόνυντε ος εκςις.

Ο δάςκαλος διαγράφι (ςε μερικα μάλιςτα ςκολια τα ςκεπάζι με ντυςς), τι λαθεμένι λέκςι κε πάνο ςάφτιν ι κε ςτο περιθόριο γράφι ο ίδιος τι λέκςι ορθα, όςτε ο μαθιτις όταν πέρνι το τετράδιό-τυ, δε βλέπι τι λέκςι λαθεμένα γραμένι. Καθόλυ δεν ίνε ςοςτο να μιν επιςτρέφι το τετράδιο ςτο μαθιτι για να μι δι το λάθος πυ έκανε.

Σε τέτια περίπτοςι ο μαθιτις θα νομίζι πος το τετράδιό-τυ έτςι χάνετε κε δε θα τυ μένι πια όρεκςι για εργαςία.

Επίςις δε γίνετε να επιςτραφι το τετράδιο χορις να διορθόνυντε ι λαθεμένες λέκςες απτο δάςκαλο.

Το πεδι θα δι κε πάλι τι λέκςι πυ γράφικε ανορθόγραφα κε αφτι ι οπτικι ικόνα θα το οδιγίςι να επαναλάβι το ίδιο λάθος, α θα τυ τίχι να κςαναγράπςι κε τίν ίδια λέκςι κε κατανάλογια να λαθέπςι κε ςάλες λεκςες.

Αν το λάθος ίνε ατομικο, τότες ο δάςκαλος το εκςίγι μονάχα σε κίνον πυ το έκανε. Περιτο ίνε κε μάλιςτα βλαβερο να πι μες στιν τάκςι ο δάςκαλος για τα λάθια ένος μαθιτι, όταν ι περιςότερι πυ τον ακύνε δεν κάνυν αφτα τα λάθια.

Αν το λάθος ίνε γενικο, το κάνι διλ. όχι ι τάκςι, τότες ίνε ανάνκι να επιςτίςυμε τιν προςοχι όλυ τυ κολεχτίβυ στιν ορθογραφία τις μιας ί τις άλις λέκςις (με καλο τρόπο πάντα λ.χ. „εκίνο γράφετε έτςι“ κε ποτες κατιγοριματικα“ έτςι δε γράφετε“ αφτο το „δεν“ μπορι να κςεχαςτι αποτυς μαθιτες κε το παράδιγμα τις ανορθογραφίας θάνε ος πρότιπο, πυ τα πεδια θάκολυθίςυν.

Ο δάςκαλος καταγράφι κε διορθόνι τα τιπικα λάθια τις τάκςις, πυ επαναλαβένυντε απο όλυς, ςιχνα διδάςκι κάθε ορθογραφικο κανόνα κςεχοριςτα κε απο κερο ςε κερο εκςετάζι, αν ι μαθιτες μάθανε τιν ορθογραφία-τυς. Τα λάθια τις κιριολεκςίας διορθόνυντε τιυτοτρόπος: ι λέκςι πυ αντικαταςτίνετε δε διαγράφετε, μα μονάχα ιπογραμίζετε (ςινίθος με χρωματιςτι γραφι) κε στο περιθόριο ο δάςκαλος γράφι τι λέκςι πυ κατα τι γνόμι-τυ στιν περίπτοςι αφτι τεριάζι πιο καλα. Ι μαθιτες πέρνοντας το τετράδιο, ςινκρίνυν τι δικί-τυς τι λέκςι με κίνι με τιν οπία τιν έχι αντικαταςτίςι ο δάςκαλος. Στα μαθίματα τις φραςεολογίας ο δάςκαλος μπορι να εποφελιθι το λεχτικο πλύτο το μαθιτον τις τάκςις-τυ εκςιγόντας τι δίναμι στι δομένι στιγμι τυ ενος ί τυ άλυ

επίθετυ, σινόνιμυ κ.τ.ρ. Θάνε καλο για να εντιποθυν καλίτερα μια καλι φράσι νάναφέρυμε σχετικο απόςπαζμα απτι φιλολογία.

Τα λάθια στο πλάνο σιμιόνοντε με αριθμυς: 1,2,3,. Ι αριθμι θα διλόςυν πος αφτα ί εκίνα τα μέρι πυ λένε για το ίδιο πράμα κε πυ ίνα ςκορπιζμένα ςόλι τιν εργαςία, άλα απαφτα πρέπι να λεχτύνε πρότα· όςα έχυν τον αριθ. (1) ίςτερα όλα όςα έχυν τον αριθ. (2) κ.τ.ρ.

Τα λογικα λάθια σινίθος σιμιόνυντε με ερότιςες στο περιθόριο λ.χ. Πός ο Νίκος μπορύςε να γλιτόςι το ςίντροφό-τυ το Δίμο απτιν πιρκαια, αφυ δε βρέθικε εκι τιν όρα εκίνι. Δεν ιπάρχι εδο αντίθεςι με κίνα πυ νορίτερα ιποθίκανε κ.τ.ρ. Κε πρέπι το μέρος στο οπίο αναφέρετε ο δάςκαλος να το σιμιόςι επίςις όπος κε νάνε· με γραμι στο περιθόριο, με αςτράκι κ.τ.ρ.

Κάπυ κάπυ πρέπι να χαραχτιριςτι γενικα ι εργαςία το μαθιτον κε να ιποδιχτυν τα αδίνατα κε δινατα μέρι. Αςιχόρετος όμος ίνε ςε τέτιες περίπτοςες ο ιρονικος τόνος, ι κοροιδίες κε δεν επιτρέπυντε καθόλυ τα ςχετικα επιφονίματα πυ μπορύνε ναπογοιτέπςυνε τυς μαθιτες.

Μπορύνε να πολεμιθύνε τα τιπικα λάθια το μαθιτον όλις τις τάξις κε με ιδιέτερυς ςινκριτικυς πίνακες, πυ τιχοκολιέντε στυς τίχυς τις παράδοςις για να τυς βλέπυνε όλι.

Σοςτα	λαθεμένα
1. Το ςκιλι εδάνκαςε τον Κόςτα 2. Το μεςιμέρι θα πάο να φάγο.	1. Το ςκιλι τςίμπιςε τον Κόςτα 2. Το μεςιμέρι θα πάγο να τρόγο.

I πίνακες μπορύνε νάνε διάφορι. Πίνακες σίνταχσες, πίνακες σινόνιμον κ.τ.ρ.

Πολα οφελι κε τύτο: Νάχι ο δάσκαλος διδλιάριο όπυ θα καταγράπσι τις πρόοδες το μαθιτόνε σίφονα με τον ακόλυθο τρόπο κατα προσένκισι.

	1ος μίνας	2ος μίνας	3ος μίνας	4ος μίνας
1) I διάρκια τις εργασίας (σέ όρες)				
2) Το εκσοτερικο τυ τετραδιυ				

α) Το εδανάγνοστο.

δ) I καθαριότιτα.

3) Ορθογραφία.

α) Παράλιπσι λεκσον.

δ) Λάθια στις ρίζες το λεκσον.

γ) Στις κατάλιχσες.

δ) Στα σιμία τις στίκσις.

4) Σίνταχσι.

α) Στιν απλι πρότασι.

δ) στι σίθεσι.

5) Απο άποπσι λογικότιτας.

6) Εφαρμογι τυ πλάνυ.

6). Το ίφος.

α) I ακρίδια τυ λόγυ.

δ) I σαφίνια.

ΤΑ ΠΙΟ ΣΙΝΙΘΙΖΜΕΝΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΛΑΘΙΑ ΤΟΝ ΜΑΘΙΤΟΝ.

1 Νάποδόςι ο μαθιτις τυς φτόνκυς ορθα με τάντίςτιχα γράματα κε τι ςιρά-τυς λ.χ. εφχαριςτο κε όχι εβγαριςτο ραβδι κε όχι δαβρι.

2) Μα μιν παραλίπςυν γράματα ί τον τόνο ί να παρατονίζι.

3) Να χορίζι τις λέκςες.

4) Να μιν ενόςι τα άρθρα κε τις αντονιμίες με τα ονόματα.

5) Νά βάλι το ενοτικο προ το χτιματικον αποκομένον αντονιμιον.

6) Να γράφι με κεφάλεο γράμα τα κίρια ονόματα καθος κε το πρότο γράμα τυ λόγυ.

7) Να γράφι ορθότατο καταλιχτικο ς εκι πυ προφέρετε ος ζ λ.χ. πές-μυ κε όχι πέζ-μυ.

8) Να γράφι τυς δίφτονκυς ια ιο κ.τ.ρ. ορθα όταν ακολυθύνε ιχικα (χορις γ) λ.χ. καράβια κε όχι καράβγια.

9) Να γράφι ορθα τιν πρόθεςι ς ςτι ςίθεςι λ.χ. προςτάζο προςβάλο (όχι προζβάλο).

10) Να κάνι χρίςι τυ ενοτικυ τυ εροτιματικυ κε τις τελίας.

11) Να τονίςι τις οχτο μονοςίλαβες λέκςες κε τι διςίλαβι οκςίτονι γιατί.

12 Νατονίςι τι λίγυςα τότε μονάχα, όταν ακλυθι αντονιμία πυ διαβάζετε με τιν προιγύμενι λέκςι λ.χ. Τα φιτά-μυ. Το πρόβατό-μυ.

13 Να μιν τονίςι τις μονοςίλαβες λέκςες με δίφτονκα λ.χ. πλάι, τρόι, λέι.

14) Να σιλαβίζι ορθα διο ί τρις τριβάμενος (σίφονα)

15) Να βάλι τον απόστροφο στο σιντραβιζμο.

16) Να σινιθίσι καλα τι χρίσι τυ ν.

17) Να χορίσι με κόματα α) τις κλιτικες λέκσες β) τα πολα ιποκίμενα, αντικίμενα, κατιγορύμενα κε ρίματα.

γ) Να χορίσι σιλογιστικες χρονικες επιολογικες κ.τ.ρ. δεφτέρεβυσες πρότασες.

18) Να κάνι χρίσι τον ισαγογικον, τυ θαμαστικυ, τυ διαλογικυ κε τον αποσιοπιτικον.

19) Να κάνι διάκρισι στιν προφορα καθος κε τι γραφι τυ τς κε τζ λ.χ. τζάμι κε έτσι.

20) Να μιν παραλίπσι το καταλιχτικος ς όταν ακολυθι λέκσι πυ αρχίζι απο σίγμα λ.χ. τις γνόμες-σας ί μες στον κίπο να μι γράφυν τις γνόμε-σας, μες τον κίπο.

ТІМІ 15 КАП.

ЦЕНА 15 КОП.